

ПРАВИЛА ДЛЯ БАТЬКІВ

Дитину завербували: як розпізнати та що робити:

- **Фінанси:** у дитини з'явилися дорогі речі, гаджети або кошти, походження яких вона не може пояснити.
- **Зміни в поведінці:** дитина раптово замкнулась, проводить більше часу в соціальних мережах, уникає розмов з дорослими про своє онлайн-життя.
- **Нові інтереси та знайомі:** з'являється раптова зацікавленість військовою справою, політикою, критичною інфраструктурою.
- **Розмови про заробіток:** віра в «легкі гроші» через інтернет або незнайомих осіб.

Як реагувати батькам:

- **Спостереження:** будьте уважними до того, як дитина проводить час в інтернеті, у яких месенджерах та соціальних мережах спілкується, цікавтеся її новими знайомствами, особливо онлайн.
- **Відкрите спілкування:** підтримуйте довірливі стосунки з дитиною, цікавтеся її захопленнями та колом спілкування, щоб вчасно помітити загрози.
- **Фінансова грамотність:** пояснюйте, що «легкі гроші» часто є обманом і можуть мати серйозні наслідки.
- **Цифрова безпека:** навчайте дитину бути обережною в соціальних мережах, не публікувати особисту інформацію, використовувати налаштування приватності та уникати контактів з незнайомими людьми. Навчайте розпізнавати фейки та маніпуляції.
- **Правова обізнаність:** розповідайте про відповідальність за злочини, зокрема в умовах воєнного стану. Наголошуйте, що за диверсію (ст. 113 Кримінального кодексу України) передбачено суворе покарання – до 15 років позбавлення волі або довічне ув'язнення. Окрім цього, відповідальність можуть нести й батьки.
- **Розпізнавання маніпуляцій:** розкажіть дитині про поняття вербування та пов'язані з ним ризики. Пояснюйте, яка інформація є секретною та які наслідки її розголошення можуть бути. Навчайте критично ставитися до пропозицій швидкого збагачення та виконання «простих» завдань.

Як упередити вербування освітянам:

- **Навчання:** проводьте заняття з медіаграмотності, критичного мислення, безпечної поведінки в соціальних мережах та месенджерах.
- **Інформування:** інформуйте учнів про методи вербування, ризики, правові наслідки за диверсійну діяльність. Говоріть про вразливість підлітків до маніпуляцій через бажання фінансової незалежності.

- Патріотичне виховання: формуйте в дітей ціннісні орієнтири, національну свідомість та відповідальність за свої вчинки.
- Спостереження: звертайте увагу на зміни в поведінці учнів, підозрілі знайомства та появу коштів або нових речей без пояснення.
- Довіра та підтримка: створюйте безпечний простір, де учні можуть вільно повідомляти про будь-які підозрілі ситуації або пропозиції.
- Взаємодія з батьками та правоохоронцями: у разі виявлення ознак вербування — негайно інформуйте батьків та відповідні органи.